

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Caietani & aliorum Thomistarum sentiant. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

quia ille plare negat indiuiduum concretum de-
trahit intellectum ante personas, vt disp. 1. c. 6. cap.
I. videbimus, etiam si concedat illam substantiam,
non poterit se, hoc modo tueri, sed in absurdum,
quod inferebamus, incidere cogetur. Ricardus
autem, qui vt commemorauimus in ea disp.
115. cap. 3. nullam communem substantiam, sed
tres tantum relatiuas in Deo concedit, non potest
se hoc modo defendere: quare si probabilem pte-
tar opinionem, quam in hoc articulo recen-
sumus, cogitur incidere in absurdum, quod proxi-
me inferebamus.

CAPVT II.

Quid sentiant Marfilus & Gabr.

6
Substantia
concreta in
creata ex
numero sup-
positorum
multiplicata
centet Marfil.
& Gabr.

Marfilus in 3. quest. 2. art. 2. dubio 2. censet in for-
mis creatis, etiam si plures ab vno suppo-
sito, vel vna a pluribus allumatur, vnitatem &
pluralitatem ex suppositis, non ex naturis sumen-
dam esse: quare, si plures personae assumerent v-
nam humanitatem, fore dicendos plures homi-
nes. si vero vna persona plures humanitates, fore
dicendum vnum hominem. Eandem senten-
tiam amplectitur Gabriel in 3. distinctione 1. quest.
2. art. 3. dub. 4. ad secundam rationem. Probant autem
primum, quia si plures homines assumerent ean-
dem naturam, quolibet persona esset homo, &
esset vnus homo, qui in concreto de hac & illa
prædicaretur persona: ergo essent plures homi-
nes. Ideo autem negant, in eo casu futurum com-
munem hominem in concreto, quia existimare
viderentur, nomina concreta esse nomina suppo-
sitorum, & illis directe significari supposita, id-
que eodem modo docent de concretis substan-
tiis, atque adiectiuis: additque Marfil. eodem
modo a natura humana denominari supposita di-
uina, quo ab accidentaria forma denominatur
subiectum. Quare sicut idem ac dicitur vnum lu-
minosum, cum sit diuersis luminibus illumine-
tur: eodem modo erit vnus homo, etiam si plures
sint humanitates in eodem supposito. Probat ve-
ro Marfil. deinde suam sententiam, quia si vna hu-
manitas assumeretur ab vna persona, & postea
dimitteretur, inciperet esse alius homo, non alia
ratione, nisi quia esset in alia persona: ergo simili-
ter, si a pluribus simul assumeretur, essent plures
homines.

Nomine con-
creto sine
substantia
sine adiecti-
uis existunt
supposita di-
recte signifi-
cari.

Ex hac sen-
tentia con-
sequitur
absurdum.

Hæc sententia eodem modo refellenda est, at-
que præcedens, & ad simile quoddam absurdum
eodem argumento, deducenda. Nam si hæc
regula vera esset, sequeretur nomina substantia
concreta in Deo multiplicari secundum nume-
rum personarum. Si enim nomen, homo, sua im-
positione suppositum significat, & inde multi-
plicari debet, aut sumere vnitatem; sequitur iux-
ta primariam huius nominis, Deus, imposi-
tionem dicendos esse plures Deos, quia sunt plures
personae: namque (vt supra dicebamus) ante my-
sterij Trinitatis reuelationem nomen Deus, ex se
eodem modo significabat, quo nomen, homo,
& creata concreta substantia formarum creatu-
rum: post ipsam vero reuelationem factam non
est mutata significatio, ergo iuxta primariam il-
lam impositionem, nunc etiam dici possent plu-
res Dij. Quocirca idem Marfilus in 1. q. 5. art. 2. ad
5. vbi prædictam tradit sententiam, dum de no-

mine Deus, agit, ideo solum asserit non posse dici
plures Deos, quia vsus Ecclesie est, vt nomen Deus
non personaliter, sed essentialiter accipiat, prop-
ter hæreticorum versutias, qui plures Deos esse
dum essentiam introducere conantur. Quibus
verbis plane reducit significationem hanc no-
minis Dei, qua essentialiter solum vsurpatur, in
vsu Ecclesie, non in ipsam nominis primariam
impositionem; ac proinde seruata vocis proprie-
tate & nativa significatione, possent petiolas
diuinas, iuxta ipsius sententiam, dici plures Deos:
quocirca frustra Ecclesiam laborasse in modo lo-
quendi contra gentiles, mutando antiquam vocis
significationem.

Argumenta vero Marfilij futilia sunt. Ad prius
respondeo, nomina concreta substantia signifi-
care supposita directe, sed naturas, connotando
supposita, vt cap. 4. monstrauimus; numerus au-
tem, seu vnitas nominis ex directo significato, non
ex connotato sumenda est, vt ibidem dicemus. Ex
quo falsum esse patebit id, quod assunt Marfil-
lus, videlicet nomina concreta substantia peten-
de se habere, sicut adiectiua, quia forma substan-
tialis eodem modo denominat suppositum, sicut
accidentaria subiectum. Ad posterius argumen-
tum dico, in eo casu, quo humanitas assumpta
dimitteretur, non fore alterum hominem, vt infra
latius videbimus: & ita, dum simul eadem huma-
nitas a tribus assumitur, non esse tres homines,
sed vnum, sicut est vnus Deus.

CAPVT III.

Caietani, & aliorum Thomistarum sententia.

Cum varie S. Thome de hac re loquutus fuerit,
eius quoque discipuli in varias opiniones
diuisi sunt. Caietani in hunc art. & in 3. p. q. 3. art. 7. citat
ea solutionem secundam, cui adhaeret Cananensis
Comment. huius art. & alij recentiores, docent pri-
mo non esse defumendam pluralitatem nominis
substantia concreti ex pluralitate suppositorum,
sed requiri etiam pluralitatem suppositorum.
Colligunt ex S. Th. supra questione 36. art. 1. ad 2. vbi
ait, ideo patrem non dici pluram principia, quoniam
in eo sit duplex forma principij, nimirum genera-
tionis, & spirationis, quia, si diceremus esse plu-
ra principia, denotarem in eo pluram etiam sup-
posita. Et 3. p. q. 3. art. 7. ad 2. inquit, si eadem per-
sona assumeret plures humanitates, non diceren-
tur plures homines; quia nomen alicuius forme
nunquam pluraliter dicitur, nisi propter plurali-
tatem suppositorum. Conuenit cum his Sententia,
contra gent. c. 1. §. Circa istas propositiones, vbi allicet
esse conditionem requisitam, vt nomen substan-
tium pluraliter dicatur, multitudinem suppo-
sitorum.

Secundo docent Caietanus & alij, requiri sane
ad pluralitatem nominis pluralitatem supposito-
rum, atque in hunc modum interpretantur
Doctorem sanctum locis citatis, vt ibi non exclu-
derit pluralitatem formatum, sed eam quoque ne-
cessariam esse existimauerit, in eo solum discre-
men alligans inter concreta adiectiua & sub-
stantia, quod adiectiua ex sola pluralitate subie-
ctorum pluraliter dicantur, substantia vero ex
vtrouque.

Tertio addit solus Caietanus, etiam in eo ca-
su, quo plures diuinae personae assumerent ean-
dem humanitatem, non fore dicendam vnum
hominem.

hominem simpliciter, sed vnum ratione naturæ.

In quo plane sententiam sequitur Ricardus, & Durandus possumus in c. 1. sic enim nec essent simpliciter plures homines, siquidem in eius opinione ad pluralitatem nominis requiritur pluralitas formæ & suppositi: nec simpliciter vnus homo, sed cum illo additamento, *ratione naturæ*, cumque contra Caiet. inferre possemus illud absurdum, quod ibi contra Ricardum & Durandum deducebamus, videlicet eadem ratione tres personas diuinas non posse dici vnum Deum, nisi cum eodem additamento, posset se Caietanus eo modo tueri, sicut in gratiam Durandi eo. cap. dicimus, nempe diuersam esse rationem deitatis, & humanitatis a tribus personis assumptæ. Nam Caiet. vt videbimus d. 156. cap. 1. affirmat dari concretum deitatis, quod appellat semiperpersonam, per intellectum tribus personis ex communi substantia constitutum, de quo putat enunciari omnia, quæ de vno Deo dicuntur: at vero nullum huiusmodi indiuiduum humanitatis assumptæ a tribus personis posse assignari, ideoque facile respondebit tres personas esse simpliciter vnum Deum, sed non fore vnum hominem in eo casu, quo vna humanitas ab ipsis esset assumptæ.

Verum nullum esse huiusmodi indiuiduum, vt putat Caiet. atque concretum humanitatis in nostra consideratione eodem modo præcedere personas, sicut præcedit concretum deitatis, ibidem non obscure ostendimus. Quocirca in hoc tertio puncto Thomistæ Caietanum non consentiunt, sed communiter asserunt, plura requiri ad pluralitatem nominis cōcreti, quam ad vnitatem: quia ad hanc dicunt sufficere vnitatem formæ, ad illam vero necessariam esse pluralitatem formæ, & suppositi. Ceterum in explicanda mente S. Th. & conciliandis, quæ in hoc art. & locis alijs proxime citatis asserit, multum laborant, vt cap. 5. videbimus. Porro huius opinionis fundamenta, præter testimonia S. Th. quæ hæc tenent recitauimus, sunt argumenta præcipua, quæ contra nostram sententiam c. 6. asseremus.

CAPVT IV.

Nomina concreta substantia ex sola formæ vnitatem aut numero singulariter aut pluraliter dici probabilius opinio fert.

Dvas regulas assignat S. Th. in hoc art. Alteram pro nominibus concretis substantiis, alteram pro adiectiuis. In hoc autem capite eam, quam de nominibus substantiis tradidit, asseremus & confirmabimus, nam multo probabilior existimamus ceteris: altera vero de adiectiuis c. 8. exponemus. Regulam autem de substantiis secuti videntur Antipodo lib. 3. summe tractatu 1. cap. 1. quest. 5. Scot. in 3. d. 1. q. 3. & in 1. d. 1. q. 1. §. Ad questionem istam, & idem S. Th. in 3. d. 1. q. 2. art. 5. ad 2. & 3. cum asserunt in eo casu, quo vna persona assumeret plures humanitates, fore plures homines. Idem docet Caiet. in 1. d. 4. qu. 1. art. 1. ad 1. Aureoli.

Est igitur regula huiusmodi, Nomina substantia, quæ concretæ naturarum sola vnitatem aut numero formæ, quam significant singulariter aut pluraliter dicuntur. Quamuis quidem disterte tradidit S. Doctor in hoc articulo, his verbis, Vnde singularitas vel pluralitas nominis substantiis attenditur secundum formam significatam per nomen. Ceterum mentem illius aliqui sic interpre-

tantur, vt tantum velit docere attendendam esse pluralitatem formæ, vel vnitatem ad pluralitatem, vel vnitatem nominis, sed eam non sufficere: aliud namque est illam requiri, vt supra ex Caietano dicebamus, aliud vero est eam sufficere. Hoc autem dixisse putant S. Th. vt discrimen constitueret inter adiectiua nomina, & substantiua, quia vnitatem, vel pluralitatem nominis adiectiui solum consideratur, & sufficit vnitatem, vel pluralitas subiecti, non formæ.

Hæc tamen expositio ex verbis ipsius textus, & ratione, quam affert, facile conuincitur. Primum quia S. Th. non dixit, ad pluralitatem, vel vnitatem nominis esse attendendam & considerandam vnitatem, vel pluralitatem formæ: sic enim solum significaret (vt prædicti Doctores affirmant id esse necessarium, nō tamen denotaret id sufficere: sed dixit singularitatem, aut pluralitatem nominis attendi secundum formam significatam, attendi autem secundum formam est, ex illa desumi. Nam si aliunde necessario oriretur, non diceretur attendi secundum formam: siquidem existentibus pluribus formis contingeret, nomen singulariter significare, & quocumque dicimus; proprietatem aliquam attendi secundum formam, vel secundum materiam, significamus, inde tantum oriri.

Tum etiam nunquam in toto art. fecit mentionem vnitatis, & numeri suppositorum, vt ostenderet, id etiam requiri ad vnitatem, & pluralitatem nominis, ergo cum solum faciat mentionem formæ, & inde dicat esse attendendam vnitatem, vel pluralitatem nominis; sequitur existimasse, id etiam solum sufficere: præsertim, cum eodem modo loquatur de singularitate, quo de pluralitate, & ad singularitatem sufficiat vnitatem formæ, idque significet, cum ait singularitatem nominis ex singularitate formæ attendendam esse.

Ad hæc ratio S. Thom. & totus discursus articuli plane indicat eam prædictam regulam vt necessariam & sufficientem collegisse ad iudicandū de terminis diuinis: alioqui nihil omnino probasset; vt n. probet nomina substantia singulariter de Deo prædicari, adiectiua vero pluraliter, hanc format rationem. Nomina substantia significant aliquid per modum substantiæ, nomina vero adiectiua per modum accidentis quod inheret subiecto: substantia vero sicut per se habet esse, per se habet vnitatem, vel multitudinem: vnde singularitas vel pluralitas nominis substantiui attenditur secundum formam significatam per nomen. Ergo colligit formas inde habere, vnitatem, vel pluralitatem, vnde habent esse, non quidem tanquam ex requisito solum principio, sed etiam tanquam ex sufficienti & integro: nam sicut non aliunde habent esse, sed per se; ita per se & non aliunde habent vnitatem & numerum, cumque nomina concreta formarum sequantur rem significatam, sicut quæcumque alia sequuntur rem, quam significant, recte colligit S. Th. ex illis solum singularitatem, & pluralitatem eorum in significando sumendam esse.

Scotus vero prædictam sententiam sic ostendit, omne quod pendet necessario terminatur ab aliquo, quod non pendet, atque ab alio pendenti pendere non potest, adiectiuum a. nomen impositione sua pendet, quia significat formam accidentariam, vel per modum accidentis, quod pendet, contra vt nomen substantiuum non pendet, quia significat

Quomodo aliqui eius mentem intelligant.

Ho. um tam explicatio ex verbis Doctores res resellunt.

14

15

Ratio qua Scotus confirmat prædictam sententiam.